

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΥΘΗΡΩΝ & ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ
Τ.Κ. 801 00 Κ Υ Θ Η Ρ Α
ΤΗΛ.:2736031202 & 2736038359
FAX :2736031202

Ἐν Κυθήροις τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου 2024
ΕΟΡΤΗ ΥΨΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἀριθ. Πρωτ.: 341

Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Περιστερίου
κ.Γρηγόριον
Περιτέρι Ἀττικῆς

Σεβασμιώτατε ἅγιε Περιστερίου,
Εὐλογεῖτε·

Ἐλαβον πρό καιροῦ τὴν ὑπό τόν τίτλον «*Ἡ λανθασμένη θεολογική καί ἀυθαίρετα μόνιμη τοποθέτηση τοῦ «Ἐσταυρωμένου τῆς Μ. Παρασκευῆς» μέσα στό Ἱερό Βῆμα καί πίσω ἀπό τὴν Ἁγία Τράπεζα*» πραγματείαν σας καί εἶδον τάς τοποθετήσεις σας, δι' αὐτό τό φλέγον θεολογικόν ζήτημα.

Μέ πόνον ψυχῆς καί φιλάδελφον εἰλικρινῆ διάθεσιν, καί ὄχι μέ ἐπικριτικήν προαίρεσιν, σημειώνονται τά ἀκόλουθα, ἅγιε Ἀδελφέ.

Ὅπως διεπίστωσα κινεῖσθε εἰς τό ἀκόλουθον σχῆμα:

1. Σταύρωσις πρὶν ἀπό τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν (ἐπάνω ἀπό τὴν Ὡραία Πύλη).
2. Ἐνταφιασμός καί Ἀνάστασις Ἁγία Τράπεζα.
3. Βασιλεία ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης.

Γράφετε ὅτι ἡ χωροταξική τοποθέτησις τοῦ Ἐσταυρωμένου ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ πρέπει νά ἀκολουθῇ τὴν ἱστορική πορεία τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν Ἀνάστασιν, ὅπως συμβαίνει εἰς τό ἀνωτέρω σχῆμα. Ἡ τοποθέτησις δευτέρου Ἐσταυρωμένου εἰς τόν τρίτον χώρον τῆς Βασιλείας, ἐνῶ ἡ Σταύρωσις ἔχει προηγηθῆ καί ὁ Χριστός ἤδη ἀνέστη καί εὐρίσκεται εἰς τὴν Βασιλείαν, δημιουργεῖ καθ' ὑμᾶς θεολογικόν πρόβλημα καί ἀποπροσανατολίζει τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὸν ἐσχατολογικόν τους προσανατολισμό.

Ἡ ὡς ἄνω σκέψις σας φαίνεται εὐλογοφανῆς καί λογική, ὅμως ἀπουσιάζει κάθε παραπομπή στηρίζουσα ταύτην εἰς τὴν Ἀγιοπατερικήν Γραμματείαν. Ὅσον ὀρθή καί ἄν φαίνεται ὡς σκέψις, δέν πρέπει ἐπ' οὐδενί λόγῳ νά παραβλέψωμεν τό γεγονός ὅτι ἡ ὑπαρξις τοῦ Τιμίου καί Ζωοποιοῦ Σταυροῦ ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὸν 13^{ον} αἰῶνα, κατὰ τὴν ὁποίαν «*σύμφωνα μέ τά ἀρχαιολογικά εὐρήματα ἐντοπίζεται ὁ ξύλινος Ἐσταυρωμένος ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης εἰς τὸν Ἀσκᾶ Κύπρου...* Ἐπίσης εἰς ἀρίστην κατάστασιν διατηρεῖται ὁ μέγας ξύλινος γραπτός Ἐσταυρωμένος τοῦ 14^{ον} αἰῶνος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, εὐρισκόμενος εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν θέσιν εἰς τό Ἅγιο Βῆμα... Εἰς τὴν Ἱταλίαν ἐν τούτοις, ὅπου μέχρι τό τέλος τοῦ 13^{ον} αἰῶνος κυριαρχεῖ ἡ Βυζαντινὴ Τέχνη πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν κήρυξιν τῶν σταυροφοριῶν διαπιστώνεται κατὰ

κόρον ἢ ἀντιγραφή βυζαντινῶν Ἐσταυρωμένων κατὰ παραγγελίαν διὰ τὸ Ἱερὸν Βῆμα, πολλοὶ ἀπὸ τούτων διασώζονται ἕως σήμερον»¹.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος μαρτυρεῖ τὴν ἀρχαίαν λειτουργικὴν πρακτικὴν εἰς τὰ κείμενά του, σημειώνει: «Καὶ τὸ Θυσιαστήριον εἰσελθὼν, κακεῖ θυμιάσας, καὶ ἀποθέμενος τὸ θυμιατήριον, λαμβάνει τὸν Τίμιον Σταυρόν, ὁπισθεν ἰστάμενον τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου»².

Ἐκ παραλλήλου, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ δέν πρέπει ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ νοῆται ἐκτός τῆς Βασιλείας, ὅπως διαφαίνεται ὅτι τοποθετῆται εἰς τὴν σκέψιν σας. Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ ἐσχατολογικὸν σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον θὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸν Οὐρανὸν κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν καὶ δι' αὐτὸ προσλαμβάνει ἐσχατολογικὸν περιεχόμενον.

Ἡ θέσις ὅτι «μέ τὴν ἄστοχη καὶ ἀνθαίρετη τοποθέτηση σὲ ἀρκετοὺς ναοὺς τῆς Ἑλλαδικῆς ἐπικράτειας τοῦ 2ου «Ἐσταυρωμένου τῆς Μ. Παρασκευῆς» μέσα στοῦ Ἱεροῦ Βῆμα, «ἐκμηδενίσαμε καὶ ἐκθρονίσαμε» τὴν ἀόρατη παρουσία τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδας πίσω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα» διεγείρει σοβαρὰ ἐρωτήματα:

1. Ὁ Ἐσταυρωμένος μέ ποιὸν τρόπο ἐκμηδενίζει καὶ ἐκθρονίζει τὴν Ἁγία Τριάδα; Ἀφοῦ «οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν Πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν. Καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐώρακατε αὐτόν»³. «Ὁ ἐώρακὼς ἐμέ ἐώρακε τὸν Πατέρα». «Εγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστί»⁴ «ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσὶν»⁵. Μήπως οἱ τρεῖς ὑποστάσεις, τὰ τρία Πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος δέν συνυπάρχουν καὶ δέν ἀλληλοπεριχωροῦνται ἀσύγχυτα ἐνωμένα καὶ ἀδιάσπαστα διαιρούμενα; Μήπως ἀτενίζοντες τὸν Ἐσταυρωμένον Χριστόν δέν ἀτενίζομεν τὴν Ἁγίαν Τριάδα; Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὅταν ὁμιλεῖ εἰς τὸ θεολογικὸν του σύγγραμμα «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως» διὰ τὸν Λόγον ἀναφέρει ὅτι: «Πρὸ πάντων τῶν αἰώνων λέγοντες δείκνυμεν, ὅτι ἄχρονος καὶ ἀναρχος αὐτοῦ ἡ Γέννησις: οὐ γάρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήχθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης, ὁ χαρακτήρ τῆς τοῦ Πατρὸς ὑποστάσεως, ἡ ζῶσα σοφία καὶ δύναμις, ὁ λόγος ὁ ἐνυπόστατος, ἡ οὐσιώδης καὶ τελεία καὶ ζῶσα εἰκὼν τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, ἀλλ' αἰεὶ ἦν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ ἐν αὐτῷ ἀϊδίως καὶ ἀνάρχως ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένος: οὐ γάρ ἦν ποτέ ὁ Πατὴρ, ὅτε οὐκ ἦν ὁ Υἱός, ἀλλ' ἅμα Πατὴρ, ἅμα Υἱός ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένος: Πατὴρ γάρ ἐκτός Υἱοῦ οὐκ ἂν κληθεῖη». Δέν εἶναι ὁ Υἱὸς ὁ «δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο», ὅπως συνομολογοῦμεν εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως; «Θεοῦ δέ ὅταν εἶπω, λέγω Πατρός, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος», ἐπισημαίνει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

2. Ὁ Ἐσταυρωμένος δέν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἐνθρονος Χριστός; Ὁ Σταυρὸς δέν ἀποτελεῖ τὸν θρόνον τῆς δόξης τοῦ Κυρίου; Πῶς «ἐκθρονίζει» τὴν Ἁγίαν Τριάδα; Δέν εἶναι ἡ Ἁγία Τριάς «ὁμοούσιος καὶ ἀδιαίρετος»; Ὁ Κύριος ἂν καὶ νεκρὸς εἰς τὸν Ἄδην δέν ἀποχωρίζεται τὴν θεϊκὴν του φύσιν, ἀλλὰ παραμένει ἀχωρίστως ἐνωμένος μέ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως ἀκριβῶς περιγράφει τὸ

¹ Ἄννας Κακαδιάρη, «Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐντυπῆς ἐκδοσῆς τῆς Ἱερᾶς Μητρόπολης Περιστερίου σχετικὰ μέ τὴν «Λανθασμένην θεολογικὰ καὶ ἀνθαίρετα μόνιμη τοποθέτηση τοῦ «Ἐσταυρωμένου τῆς Μεγάλῆς Παρασκευῆς» μέσα στοῦ Ἱεροῦ Βῆμα καὶ πίσω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα», στοῦ ἱστολόγιου «τάς Θύρας», 27-7-2024.

² Ἁγίου Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Κεφάλαιο ΤΝ', Περὶ τῶν ἐν τῷ νάρθηκι λεγομένων εὐχῶν, καὶ τοῦ γινομένου ἐκεῖσε θυμιάματος καὶ τῆς εἰσόδου. Καὶ τί ταῦτα σημαίνει*, PG 155, 641.

³ ἰω. ιδ', 6-7.

⁴ ἰω. ιδ', 8-14.

⁵ ἰω. α, 5-7.

τροπάριον τοῦ κανόνος τοῦ Μ. Σαββάτου· «*Μία ὑπῆρχεν ἡ ἐν τῷ Ἄδῃ ἀχώριστος καί ἐν τάφῳ καί ἐν τῇ Ἐδέμ Θεότης Χριστοῦ σὺν Πατρὶ καί Πνεύματι...*». «*Κἂν νεκρὸς ὠράθης, ἀλλὰ ζῶν ὡς Θεός, νεκρωθέντας τοὺς βροτούς ἀνεζώωσας, τὸν ἐμὸν ἀπονεκρώσας νεκρωτήν*»⁶. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τονίζει ὅτι «*ἐδεήθημεν Θεοῦ σαρκουμένου καί νεκρουμένου, ἵνα ζήσωμεν*». Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μέ τό Πάθος καί τήν ἔνδοξή Του Ἀνάστασιν ἐδοξάσθη ἀπό ὅλην τήν κτίσιν. Μαζί μέ Αὐτόν ἐδοξάσθη καί ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ μετείχε ὁ δεύτερος εἰς τήν δόξαν τοῦ Πρώτου. «*Τοιαύτην ἑορτήν ἑορτάζεις σήμερον· τοιοῦτον ἐστία τό ἐπί σοί τοῦ γεννηθέντος γενέθλιον, καί τοῦ παθόντος ἐπιτάφιον· τοιοῦτον σοί τό τοῦ Πάσχα μυστήριον. Ταῦτα ὁ νόμος ὑπέγραψε· ταῦτα Χριστός ἐτελείωσεν, ὁ τοῦ γράμματος καταλυτής, ὁ τελειωτής τοῦ Πνεύματος, ὃς οἷς ἔπαθε, τό πάσχειν διδάσκων, οἷς ἐδοξάσθη, τό συνδοξασθῆναι χαρίζεται*». «*Αὐτός οὗτος ὁ Σταυρός, φησί, τῆς Βασιλείας ἐστί σύμβολον. Διά τοῦτο δέ αὐτόν βασιλέα καλῶ, ἐπειδή βλέπω αὐτόν σταυρούμενον· βασιλέως γάρ ἐστί τό ὑπέρ τῶν ἀρχομένων ἀποθνήσκειν. Αὐτός δι' ἑαυτοῦ εἶπεν· ὁ Ποιμὴν ὁ καλὸς τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπέρ τῶν προβάτων. Οὐκοῦν καί ὁ Βασιλεύς ὁ καλὸς τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπέρ τῶν ἀρχομένων. Ἐπεὶ οὖν τήν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν, διά τοῦτο αὐτόν Βασιλέα καλῶ. **Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου. Εἶδες πῶς καί Βασιλείας ὁ Σταυρός σύμβολον;***»⁷, καί

3. Δέν ἐκφράζει ἡ Ὑψωσις τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τήν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν Παράδεισον; Δέν ἀποτελεῖ ὁ Σταυρὸς τό ὄργανον τῆς λυτρώσεως τοῦ πιστοῦ ἀπό τὴν ἄβυσσον τῆς αἰωνίου κολάσεως; Τὸν Σταυρὸν κρατεῖ θριαμβευτικῶς ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Κάθοδον Του εἰς τὸν Ἄδην καί χάρις εἰς αὐτόν ἀπελευθερώνει τὸν δέσμιον ἁμαρτωλόν. Ὁ Σταυρὸς ἀποτελεῖ ὑπόσχεσιν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν πιστῶν Χριστιανῶν ἡμποροῦν νά ἀνυψωθοῦν μέχρι τῆς οὐρανοῦ Βασιλείας⁸»⁹.

Σεβασμιώτατε ἅγιο Ἀδελφέ,

Μέ τήν ἐπίκλησιν τῶν θείων λόγων τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καί τῆς Ἁγιοπατερικῆς μαρτυρίας καταδεικνύεται, νομίζω, ὅτι ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου μας α) δέν νοεῖται ἐκτός τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, β) δέν εἶναι ἄστοχη καί αὐθαίρετη ἡ τοποθέτησις αὐτοῦ ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς, ἀφοῦ αὕτη μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας, καί γ) μέ τήν ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι παρουσίαν Του οὐδόλως «ἐκμηδενίζεται καί ἐκθρονίζεται ἡ ἀόρατη παρουσία τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος πίσω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα».

Σᾶς ἠξίωσεν ὁ Πανάγαθος Κύριος νά ἔχετε καί τήν ιδιότητα τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΕΚΠΑ, παραλλήλως πρὸς τὴν Ἀρχιερωσύνην σας, καί τιμᾶ τήν Ἱεραρχίαν μας ἡ ἐν αὐτῇ παρουσία Πανεπιστημιακῶν Διδασκάλων. Ἐν συστολῇ, λοιπόν, ἀφ' ἑνός, καί ἐκ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ μου καθήκοντος, λόγῳ πρεσβυτικῆς ἡλικίας καί πρεσβείων Ἀρχιερωσύνης, ἀφ' ἑτέρου, χαράσσω ἐν ἀγάπῃ καί φιλαδελφία, μεμνημένος καί τοῦ γεγονότος ὅτι ὑπήρξαμεν ἀμφοτέρω,

⁶ Α' στάσις, ὄρθρος Μ. Σαββάτου, Τριῶδιον.

⁷ Ἰωάννης Χρυσόστομος, *Λόγος εἰς τὸν Σταυρὸν καί εἰς τὸν ληστήν*, PG 49, 403.

⁸ Κωνσταντίνου Καλλινίκου, *Ὁ Χριστιανικὸς Ναὸς καί τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ*, Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1921, σελ. 272.

⁹ Ἄννας Κακαδιάρη, «*Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἔντυπης ἔκδοσης τῆς Ἱερᾶς Μητρόπολης Περιστερίου σχετικά μέ τὴν «Λανθασμένη θεολογικὰ καὶ αὐθαίρετα μόνιμη τοποθέτηση τοῦ «Ἐσταυρωμένου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς» μέσα στό Ἱερό Βῆμα καί πίσω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα*», στό ἱστολόγιο «τάς Θύρας», 27-7-2024.

εις διαφόρους εποχάς, πνευματικά τέκνα του αξιομακαρίστου και αγίου Μητροπολίτου Καστορίας κυρού Γρηγορίου (Παπουτσοπούλου), τας γραμμάς αυτάς, αφού είχατε τήν καλωσύνην νά μου αποστείλετε τό έν θέματι σχετικόν βιβλίον σας.

Δέν ύφίσταται ουδεμία διάκρισις «του Έσταυρωμένου τής Μεγάλης Παρασκευής» και «του Έσταυρωμένου πριν από τήν Αγία Τράπεζα και πάνω από τήν Ωραία Πύλη», αγιε Αδελφέ. Ένας είναι ο Έσταυρωμένος «νύν και αεί και εις τούς αιώνας των αιώνων». Ουδόλως είναι ο Έσταυρωμένος μιās ημέρας, τής Αγίας και Μεγάλης Παρασκευής, άλλ' «ο Θεός ο αιώνιος ο τά διηρημένα συναγαγών εις ένότητα...»¹⁰. «Ηπλωσας τας παλάμας και ήνωσας τά τό πριν διεστῶτα»¹¹. Είναι τό καύχημα του Αποστόλου Παύλου «έμοί δέ μή γένοιτο καυχᾶσθαι ει μή έν τῷ Σταυρῷ του Κυρίου ήμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ»¹² και τό κήρυγμα του Αποστόλου των Έθνῶν «ήμείς δέ κηρύσσομεν Χριστόν έσταυρωμένον»¹³.

Δέν αποσυνδέονται τά δύο τρισμέγιστα και κοσμοσωτήρια γεγονότα: ο Σταυρός και ή Ανάστασις. «Τόν Σταυρόν Σου προσκυνούμεν Δέσποτα και τήν Αγίαν Σου Ανάστασιν δοξάζομεν», ψάλλομεν εις τό μέσον τής Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, τήν Κυριακήν τής Σταυροπροσκυνήσεως. «Έν τῷ Σταυρῷ Σου Χριστέ καυχώμεθα, και τήν Ανάστασιν Σου, ύμνοῦμεν και δοξάζομεν· σύ γάρ ει Θεός ήμῶν, έκτός Σου άλλον οὔκ οίδαμεν»¹⁴.

Και ο μελίρρυτος ποταμός τής σοφίας, ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, γράφει σχετικῶς : «Μή έπαισχυνθής τοσοῦτον αγαθόν ίνα μή σε έπαισχυνθῆ ο Χριστός, όταν έρχηται μετά τής δόξης αυτου, και τό σημειον (ο Τιμιος Σταυρός) έμπροσθεν φαίνεται λάμπον υπέρ τήν ακτίνα αυτήν του ήλιου»¹⁵.

«Ο Σταυρός πύλας Άδου ήνέωξε και ούρανῶν άψίδα ανεπέτασε και Παραδείσου είσοδον ενεκαίνισε και του διαβόλου τά νεύρα εξέκοψε. Ουτος ο Σταυρός τήν οικουμένην έσωσε και επέστρεψε, τήν πλάνην εξήλασε, τήν αλήθειαν επανήγαγε, τήν γην ούρανόν έποίησε, τούς ανθρώπους αγγέλους ειργάσατο. Διά τουτον οί δαίμονες ουκέτι φοβεροί, άλλ' ευκαταφρόνητοι. Ουδέ ο θάνατος, άλλ' ύπνος. Διά τουτον πάντα έρριπται χαμαί και πεπάτηται τά πολεμοῦντα ήμίν»¹⁶.

Συνεπῶς, Σεβασμιώτατε Πάτερ, ο Έσταυρωμένος δέν είναι υπόθεσις μιās ημέρας, τής Αγίας και Μεγάλης Παρασκευής, αλλά ή υπόθεσις τής ζωής ενός εκάστου Χριστιανου, ή υπόθεσις τής Αγίας του Χριστου Έκκλησίας, ή υπόθεσις τής σωτηρίας ολοκληρου τής ανθρωπότητος. «Τό αίμα Ιησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει ήμᾶς από πάσης άμαρτίας»¹⁷. «Όστις θέλει όπίσω μου έλθειν, άπαρνησάσθω έαυτόν και άράτω τόν Σταυρόν αυτου και ακολουθείτω μοι»¹⁸.

Όταν ο ευγνώμων ληστής ανεφώνησεν επί σταυρου· «Μνήσθητί μου, Κύριε, όταν έλθης έν τῇ Βασιλεία σου»¹⁹, πιστεύσας Αυτόν ως Βασιλέα σταυρούμενον, ο Βασιλεύς των Βασιλευόντων και Κύριος των κυριευόντων απήντησε «άμήν λέγω

¹⁰ Ακολουθία του άρραβῶνος.

¹¹ Κανών Μ. Σαββάτου, ψδή γ'.

¹² Γαλ. 6,14.

¹³ Α' Κορ. 1, 23.

¹⁴ Στιχηρόν Έσπεριου Σαββάτου, ήχου πλ.β'.

¹⁵ Ε.Π.Ε. 11, 192.

¹⁶ Ε.Π.Ε. 11, 194.

¹⁷ Α' Ιωάν. 1, 7.

¹⁸ Ματθ. 16, 24.

¹⁹ Λουκ. 23, 42.

σοί, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ»²⁰. Κατά τὴν ἡμέραν τῆς Σταυρώσεως, τὴν Μεγ. Παρασκευὴν, ὁ Ἐσταυρωμένος Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν μετὰ τὴν Θεότητά Του καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν Του εὐρίσκετο ἐν τῷ Παραδείσῳ μετὰ τοῦ ληστοῦ.

Ὁ Ἐσταυρωμένος Χριστός, λοιπόν, τοποθετημένος ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Τάφος τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Σταυρός εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ τάφου, ὅπως συνηθίζεται εἰς ὅλα τὰ μνήματα τῶν κεκοιμημένων, κατ' οὐδένα τρόπον δὲν παρακωλύει, δὲν «ἐκμηδενίζει» καὶ δὲν «ἐκθρονίζει τὴν ἀόρατη παρουσία τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος πίσω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα», τὴν Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀφοῦ ἀποτελεῖ τὸν Θρόνον τοῦ δευτέρου Προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁ λογικὸς αὐτὸς ἰσχυρισμὸς προσψαύει, δυστυχῶς, τὰ κράσπεδα συγχρόνου αἵρέσεως καὶ συνιστᾷ αἰρετικὴν διδασκαλίαν.

Σεβασμιώτατε ἅγιε Ἀδελφέ,

Ὁμολογῶ εἰλικρινῶς καὶ ἀπὸ καρδίας ὅτι ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐθέσατε ἐπισήμως τὸ θέμα αὐτό, ὡς μὴ ὠφελε, καὶ τὸ ὅποιο ἀπέβη καὶ ἀποβαίνει διαρκῶς εἰς σκανδαλισμὸν τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡ καρδία μου θλίβεται ὑπερβαλλόντως, ὅταν μάλιστα πληροφοροῦμεθα ὁμαδικὰς ἀντιδράσεις τοῦ Ποιμνίου σας. Λυποῦμαι πολὺ διότι ἕνας Σεβασμιώτατος Ἀδελφός με φυσικά καὶ ἐπίκτητα προσόντα καὶ χαρίσματα οὐ τὰ τυχόντα φθείρεται διαρκῶς με ἕνα θέμα, τὸ ὅποιο ἀποτελεῖ πλέον Πανορθόδοξον Παράδοσιν.

Ταπεινὴ μου γνώμη, ἅγιε Ἀδελφέ, εἶναι ὅτι ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ ἐκ τοῦ ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης τόπου ὁ Ἐσταυρωμένος, ἀλλ' ἂν ἦτο δυνατὸν καὶ εἰς προσκυνητᾶριον τῆς κεντρικῆς εἰσόδου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ νὰ ἐτίθετο μονίμως ἡ εἰκονογραφικὴ παράστασις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν μας, καθ' ἣν ἡ Ἑλληνορθόδοξος Πατρίδα μας εἶναι ἔσταυρωμένη καὶ ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, διωκομένη ἐπισήμως καὶ ἀνεπισήμως αἶρει τὸν βαρύτερον Σταυρὸν τῆς.

Μέ ἁγίαν τόλμην καὶ ἀρετὴν ἐπαναφέρατε, Σεβασμιώτατε, «ἕως ἡμέρα ἐστίν» τὸν Ἐσταυρωμένον εἰς τὸν Θρόνον Του, ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης, εἰς ἀπέραντον χαρὰν καὶ εὐφροσύνην τῶν Ὀρθόδοξων καὶ εἰς ἀπογοήτευσιν καὶ κατασχύνην τῶν κακοδόξων (καὶ δὴ τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ», οἱ ὅποιοι τώρα τρίβουν τὰς χεῖρας των ἀπὸ δαιμονικὴν χαρὰν, καὶ λοιπῶν πεπλανημένων).

Συγχωρήσατέ με ἅγιε Ἀδελφέ. «**Ἀληθεύων ἐν ἀγάπῃ**» ἔγραψα τὰ ὡς ἄνω.
Καὶ ἐπὶ τούτοις ἀσπαζόμενος ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, διατελῶ,

Μετὰ πολλῆς τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

Ἐλάχιστος Ἀδελφός

Ὁ Μητροπολίτης

† ὁ Κυθέρων Ἰ. Ἀντικυθέρων Σεραφεῖμ

† ὁ Κυθέρων καὶ Ἀντικυθέρων Σεραφεῖμ